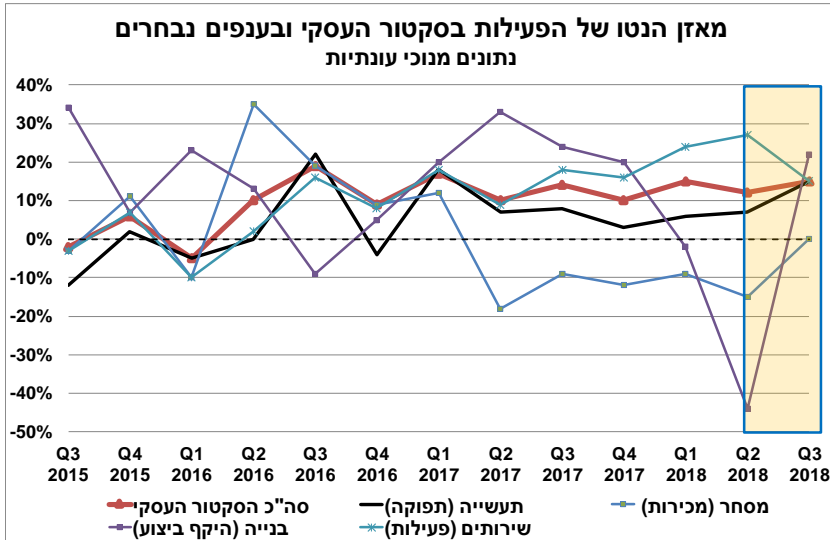

31/10/2018

השבוע במאקרו

סקר החברות של בנק ישראל לרביע השלישי של השנה מצביע על המשך התרחבות בפעילות הסקטור העסקי

סקר החברות של בנק ישראל, אשר מתבסס על דיווחים איכותיים, ולא כמותיים, של חברות מענפים נבחרים בסקטור העסקי, מצביע על המשך התרחבות בפעילות העסקית ברביע השלישי של 2018, תוך האצה קלה בקצב.

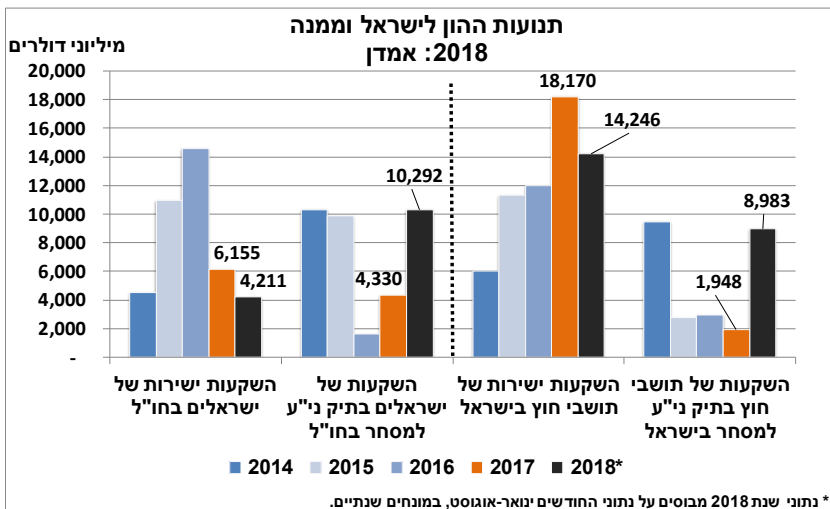
מאזני הנטו במרבית הענפים, שהם אחוזי התרחבות שדווחו על עלייה בפעילות פחות אחוזי התרחבות שדווחו על ירידה, היו חיוביים, כלומר הצביעו על התרחבות בפעילות. מנגד, מאזן הנטו בענף המסחר אמנם עמד על 0 ולא הצביע על התרחבות, אך זאת לאחר חמישה רביעים רצופים של מאזנים שליליים, כך שניתן לומר שיש שיפור מסוים בפעילות.

לאחר מגמת ירידה שנמשכה ארבעה רביעים, מאזן הנטו של ענף הבינוי עלה בחדות ברביע השלישי של השנה, כתוצאה מעלייה במרבית

מדדי הפעילות. ברביע הבא הציפיות בענף הן להמשך שיפור בהיקף הפעילות. עם זאת, יש לציין שחלה התמרה מסוימת במספר מגבלות לביצוע הפעילות בענף, אשר כוללת עלייה במגבלת הביקוש לרמה הגבוהה ביותר מאז סוף 2015 (לפחות), עלייה בקשיי המימון, עלייה משמעותית במחסור במכונות וציוד (אך לא לדרגת חומרה גבוהה), ובמקביל, מגבלת מחירי הקרקעות נמשכת במידת חומרה גבוהה. מגבלות אלה, הינן עקביות עם התגברות חוסר הודאות בתחום זה בעת הנוכחית, אשר מתבטא בירידת היקף הבנייה, ירידה בהיקף העסקאות, ירידת שיעור השינוי השנתי של מחירי הדיור לתחום השלילי ועוד. מגמה זו עשויה להימשך גם ברביעים הבאים ולהשפיע על פעילות הענף.

בענפי התעשייה חל שיפור במדדי התפוקה, המכירות לשוק המקומי וליצוא לצד המשך גידול במלאים. הציפיות הן להמשך התרחבות בפעילות ברביע הבא הן לשוק המקומי והן ליצוא. בענף המסחר חל שיפור ניכר במרבית המדדים, בהם: מכירות מלאים ושיעור המכירות באשראי, אולם מנגד ישנה ירידה בהיקף המועסקים. הציפיות לרביע הבא הן להמשך גידול במכירות אולם ללא שינוי של ממש במצבת כוח האדם. ייתכן כי השיפור הנוכחי בפעילות לאחר מספר רביעים רצופים של חולשה בפעילות, עדיין לא מצריך הגדלה של מצבת כוח האדם. במידה והשיפור יימשך גם ברביעים הבאים, ייתכן שהדבר ילווה בגידול במספר המועסקים בענף. בענפי השירותים מאזן הנטו ממשיך להצביע על התרחבות, והציפיות הן להמשך התרחבות גם ברביע הבא. במבט כולל, נתוני סקר החברות של בנק ישראל מצביעים על שיפור בפעילות העסקית ברביע השלישי במרבית הענפים, התפתחות אשר עשויה לבוא לידי ביטוי בנתוני החשבונאות הלאומית שעתידים להתפרסם במהלך החודש הבא.

המשתנים הבסיסיים שתומכים "בשקל חזק" נחלשים זמנית ב-2019-2018. תיתכן השפעה על השקל בטווח הקצר

ההשקעות הישירות במשק על ידי זרים ("FDI") הסתכמו בשמונת החודשים הראשונים של 2018 (ינואר-אוגוסט) בכ-9.5 מיליארד דולר¹, כך עולה מנתונים שפורסמו על ידי בנק ישראל. לאור זאת, האומדן השנתי של היקף ההשקעות הישירות הנכנסות בשנת 2018, המבוסס על הנתונים שפורסמו עד כה, במונחים שנתיים, עומד על כ-14.2 מיליארד דולר (ראה/י תרשים). אומדן זה, משקף אמנם היקף השקעה נמוך בהשוואה לשיא שנרשם אשתקד, שהושפע ממכירה של חברות ישראליות לחו"ל, אולם גבוה בהשוואה לשנים שקדמו. התפתחות זו, מלמדת על המשך רמת האמון הגבוהה של המשקיעים הזרים במשק הישראלי גם בשנת 2018. בסך הכול, ההשקעות הישירות נטו

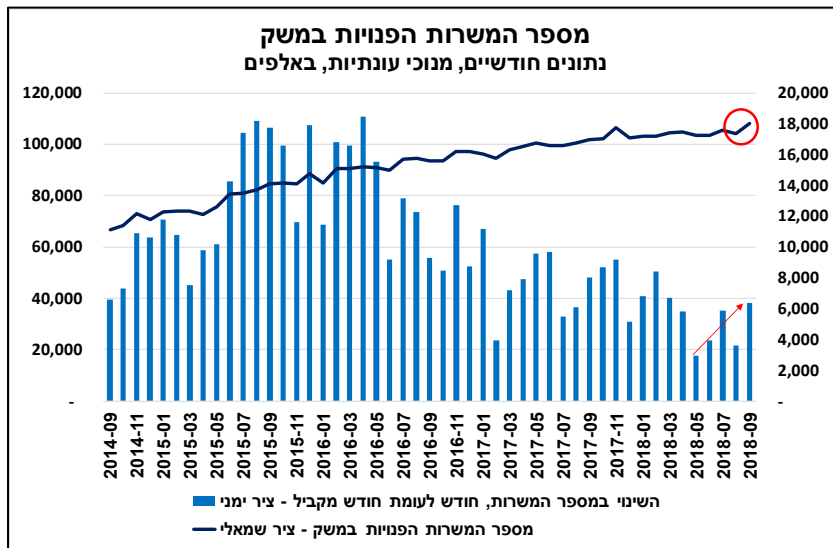
¹ נתוני ההשקעות הישירות של זרים ותושבי ישראל בפסקה זו כוללים גם השקעות שלא דרך המערכת הבנקאית לחודשים ינואר-יוני 2018 כך שנתוני 2018 המוצגים הינם חלקיים. הנתונים הסופיים אמורים להתפרסם בהמשך.

(תנועות נכנסות פחות יוצאות) צפויות להסתכם השנה בעודף משמעותי בהשוואה לשנים קודמות (למעט 2017).

בצד התנועות הפיננסיות, הנתונים מצביעים על עלייה חדה יחסית בהיקף ההשקעות פיננסיות של זרים בישראל ביחס לשנים קודמות (תנועות נכנסות), וכן על עלייה בהיקף ההשקעות הפיננסיות של תושבי ישראל בחו"ל (תנועות יוצאות) לרמה דומה לזו שהייתה בשנים 2014-2015. ייתכן שעלייה זו נתמכה בשיפור בסביבת הצמיחה של הכלכלה הגלובאלית מתחילת 2017, תוך ירידה מסוימת בסיכונים הפוליטיים בקרב מדינות העולם המפותח, במקביל לפער הריביות שהולך ונפתח בין ישראל לארה"ב (בעיקר). אולם, החששות הגוברים לירידה בנפח הסחר העולמי והשפעתה על הצמיחה הגלובאלית, כמו גם החשש להאטה כלכלית בסין ובמדינות השוקים המתעוררים, עלולים למתן את היקף ההשקעות הפיננסיות בהמשך השנה.

בסך הכול, גם 2018 צפויה להסתכם בעודף בתנועות ההון הנכנסות לישראל נטו, שהן ההפרש בין השקעות ישירות ופיננסיות נכנסות ויוצאות, אם כי, בהיקף נמוך יותר כפי הנראה מאשר בשנת 2017. העודף הקטן בתנועות ההון הנכנסות בשילוב עם הימשכותו הצפויה של העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, אם כי תוך ירידה משמעותית בהיקפו בשנים 2018-2019, מחלישים באופן זמני את הכוחות הפועלים להתחזקותו של השקל. תמיכה לכך, עשויה להיות בטווח הקצר, גם להתרחבות הניכרת בפער הריביות בין ישראל לארה"ב. במבט לטווח הארוך יותר, של סוף 2019 ואילך, אז צפויה השפעה של ראשית הפקת בגז ממאגר לווייתן, לצד ראשיתו של צמצום בפער הריביות ישראל-ארה"ב, עשוי להיות תרומה להתחזקות הכוחות להתחזקות השקל.

המשך הקושי בגיוס עובדים בעלי כישורים מתאימים עלול להשפיע לשלילה בעתיד על שוק העבודה המקומי

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מלמדים כי מספר המשרות הפנויות בחודש ספטמבר השנה עלה לרמת שיא בראייה היסטורית, של 108 אלף משרות (נתונים מנוכי עונתיות), כששיעור המשרות הפנויות עומד על כ-3.9%.

נתון ספטמבר משקף עלייה חדה של 3.7% לעומת חודש אוגוסט ועלייה של 6.3%, שהם כ-6.4 אלף משרות, בהשוואה לספטמבר 2017. עם זאת, יש לציין כי התוספת (השנתית) למספר המשרות הפנויות בחודשים האחרונים הינה מתונה יותר בהשוואה לתקופות קודמות (ראה/י תרשים). דהיינו, הגידול במשרות הפנויות נמשך, תוך האטה מסוימת בקצב.

הגידול במשרות הפנויות בשנה האחרונה היה רוחבי יחסית, ובלט במיוחד בענפי השירותים, בהם מרוכז הרוב הגדול של המשרות הפנויות

במשק, ובתעשייה, ככל הנראה על רקע מחסור מתמשך בעובדים מקצועיים. נציין כי מפילוח אזורי של המשרות הפנויות עולה כי האזורים בהם נרשמה עלייה בשיעור המשרות הפנויות בהשוואה לשנים קודמות הם: תל אביב והצפון, ייתכן כי על רקע ריכוזים גבוהים יותר של משרות בתחומים בהם ישנו מחסור ניכר בעובדים, כגון הייטק. כמו כן, נציין כי מסקירת הלמ"ס עולה כי שיעור המשרות הפנויות בישראל (3.9%) גבוה בהשוואה למרבית המדינות המפותחות, להוציא את ארה"ב (4.2%) וצ'כיה (5.3%), וגבוה גם ביחס למוצע ה-OECD, שעומד על 2.2%.

לסיכום, הגידול המתמשך במספר המשרות הפנויות במשק מלמד על הקושי בגיוס עובדים מתאימים למשרות הפנויות בעת הנוכחית. מגמה זו, חלה, בין היתר, על רקע קרבתו של שוק העבודה המקומי למצב של תעסוקה מלאה, אשר משתקף בירידת בקצב קליטת המועסקים (בדגש על קבוצת הגילאים 25-64) במקביל לאבטלה ברמת שפל. ההתפתחות הנוכחית משקפת את פער הכישורים בין הנדרש על ידי הסקטור העסקי לבין זה המאפיין את מרבית דורשי העבודה. לאור זאת, ניתן לצפות להימשכות הלחצים לעליית השכר במשק בחודשים הקרובים, בפרט בקרב מועסקים בעלי כישורים נדרשים בשוק העבודה, דבר אשר עשוי לשפר את כוח הקנייה של משקי הבית הרלוונטיים. מנגד, הדבר עלול להוביל לירידה במספר המשתתפים בכוח העבודה, התפתחות אשר עלולה להשפיע לשלילה על המגמות העתידיות בשוק העבודה ועל פוטנציאל הצמיחה של המשק.

כתב: יניב בר